

Γραμματική

Ραδové číslovky 1. – 20. (τακτικά αριθμητικά Α' – Κ')

Α'	πρώτος, -ης, -ο	ΙΑ'	ενδέκατος, -ης, -ο
Β'	δευτερός, -ης, -ο	ΙΒ'	δωδέκατος, -ης, -ο
Γ'	τρίτος, -ης, -ο	ΙΓ'	δέκατος τρίτος, -ης, -ο
Δ'	τέταρτος, -ης, -ο	ΙΔ'	δέκατος τέταρτος, -ης, -ο
Ε'	πέμπτος, -ης, -ο	ΙΕ'	δέκατος πέμπτος, -ης, -ο
ΣΤ'	έκτος, -ης, -ο	ΙΣΤ'	δέκατος έκτος, -ης, -ο
Ζ'	έβδομος, -ης, -ο	ΙΖ'	δέκατος έβδομος, -ης, -ο
Η'	ογδοός, -ης, -ο	ΙΗ'	δέκατος ογδοός, -ης, -ο
Θ'	έννατος, -ης, -ο	ΙΘ'	δέκατος έννατος, -ης, -ο
Ι'	δέκατος, -ης, -ο	Κ'	εικοστός, -ης, -ό

1) Ραδové číslovky se chovají jako trojvýchoďná adjektiva. řídí se rodem, pádem a číslem svého substantiva. Přízvuk zůstává na slabice, na níž je v nominativu singuláru maskulina.

2) Pouze zpodstatnělé řadové číslovky, označující prvé čtyři dny v týdnu, ustnulé z katharevusy, se řídí starým pravidlem, podle něhož se přízvuk posouvá na předposlední slabiku, je-li poslední slabika dlouhá: η Δευτέρα (viz níže).

3) Označování řadových číslovek velkými písmeny, které odpovídá malému písmeni základních číslovek (tedy 6 – ς', 6. – ΣΤ', tzv. stigma), nacházíme například při číslování svazků v řadě periodik.

Dny v týdnu

Κυριακή	neděle	την Κυριακή	v neděli
Δευτέρα	pondělí	τη Δευτέρα	v pondělí
Τρίτη	úterý	την Τρίτη	v úterý
Τετάρτη	středa	την Τετάρτη	ve středu
Πέμπτη	čtvrtek	την Πέμπτη	ve čtvrtek
Παρασκευή	pátek	την Παρασκευή	v pátek
Σάββατο	sobota	το Σάββατο	v sobotu

1) Řečtina počítá dny v týdnu od neděle. Proto pozor: čtvrtek – Πέμπτη (μέρα, tj. vlastně pátý den).

2) Jména dnů v týdnu se píší s velkými počátečními písmeny.

3) Dny od pondělka do čtvrtka označujeme řadovými číslovkami, a to ze staré jazykové vstupy. Rozlišujte proto: η Δευτέρα 'pondělí' – δευτερη 'druhý'; η Τετάρτη 'středa' – τρίτη 'čtvrť'.

4) Kromě soboty (το Σάββατο) jsou jména dní ženského rodu: η Κυριακή 'neděle' je vlastně η Κυριακή (μέρα) 'den Páně' (Κύριος 'Pán, Bůh'); η Δευτέρα (μέρα) 'pondělí' (srovnej ruské *вторник*), vlastně 'druhý den'; η Τρίτη (μέρα) 'úterý' ('třetí den'); η Τετάρτη (μέρα) 'středa' ('čtvrtý den'); η Πέμπτη (μέρα) 'čtvrtek' ('pátý den'); η Παρασκευή 'pátek' (η Παρασκευή 'připrava', tj. připrava na sváteční dny); το Σάββατο 'sobota'.

5) το Σαββατοκύριακο 'víkend' ('sobota a neděle').

Měsíce v roce

ο Ιανουάριος	ο Γενάρης	leden	τον Ιανουάριο	v lednu
ο Φεβρουάριος	ο Φλεβάρης	únor	το Φεβρουάριο	v únoru
ο Μάρτιος	ο Μάρτης	březen	το Μάρτιο	v březnu
ο Απρίλιος	ο Απριλίας	duben	τον Απριλίο	v dubnu
ο Μάιος	ο Μάης	květen	το Μάιο	v květnu
ο Ιούνιος	ο Ιούνης	červen	τον Ιούνιο	v červnu
ο Ιούλιος	ο Ιουλίας	červenec	τον Ιούλιο	v červenci
ο Αύγουστος	ο Αύγουστος	srpen	τον Αύγουστο	v srpnu
ο Σεπτέμβριος	ο Σεπτέμβρης	září	το Σεπτέμβριο	v září
ο Οκτώβριος	ο Οκτώβρης	říjen	τον Οκτώβριο	v říjnu
ο Νοέμβριος	ο Νοέμβρης	listopad	το Νοέμβριο	v listopadu
ο Δεκέμβριος	ο Δεκέβρης	prosinec	το Δεκέμβριο	v prosinci

1) Řečtina převzala latinské názvy měsíců, jak je známe ze slovenštiny, angličtiny, francouzštiny, němčiny aj. (Január, January, janvier, Januar).

2) Jména měsíců se v řečtině píší s velkými počátečními písmeny.

3) Jména měsíců se skládají jako maskulina proparoxytona na -ος, -ου. V genitivu tedy posouvají přízvuk na předposlední slabiku: Ιανουάριος – Ιανουαρίου; Μάρτιος – Μαρτίου. Názvy končí na -ης se skládají jako maskulina paroxytona na -ης.

Roční doby (Εποχές του χρόνου)

η άνοιξη	jaro	την άνοιξη	na jaře
το καλοκαίρι	léto	το καλοκαίρι	v létě
το φθινόπωρο	podzim	το φθινόπωρο	na podzim
ο χειμώνας	zima	το χειμώνα	v zimě

Udávaní času

Udávané-li dobu označením dne, měsíce, svátku, roční doby nebo denní doby, použijáme na rozdíl od češtiny vždy prostý akuzativ bez předložky (akuzativ časový).

Τη Δευτέρα δεν έχω σχολείο.

V pondělí nemám školu.

Την Πέμπτη ήμουν στον κινηματογράφο.

Ve čtvrtek jsem byl v kině.

Τον Ιανουάριο ήμουν στα βουνά.

V lednu jsem byl na horách.

Το Σεπτέμβριο αρχίζει το σχολείο.

V září začíná škola.

Την άνοιξη ο καιρός είναι καλός.

Na jaře je pěkné počasí.

Το καλοκαίρι κάνει ζέστη.

V létě je horko.

Το φθινόπωρο βρέχει.

Na podzim prší.

Το χειμώνα χιονίζει, και εμείς πάμε στα βουνά.

V zimě sněží a my jezdíme na hory.

το πρωί	ráno, dopoledne
το μεσημέρι	v poledne
το απόγευμα	odpoledne
το βράδυ	večer
τη νύχτα	v noci
τα μεσάνυχτα	o půlnoci

Το απόγευμα θα είμαι σπίτι.

Odpoledne budu doma.

Θα έχω μάθημα αγγλικών το βράδυ.

Večer budu mít hodinu angličtiny.

Akuzativem časovým tonněz vyjadřujeme opakovaní:

Kolikrát denně...	Πόσες φορές τη μέρα...
Kolikrát týdně...	Πόσες φορές την εβδομάδα...
Kolikrát měsíčně...	Πόσες φορές το μήνα...
Kolikrát ročně...	Πόσες φορές το χρόνο...

Πόσες φορές την εβδομάδα έχετε αγγλικά;

Kolikrát týdně máte angličtinu?

Πηγαίνω στον κινηματογράφο δύο φορές το μήνα.

Chodím do kina dvakrát měsíčně.

Πηγαίνω στην Ελλάδα δύο φορές το χρόνο.

Jezdím do Řecka dvakrát ročně.

Ήμουν στην Αγγλία τον περασμένο μήνα.

Byl jsem v Anglii minulý měsíc.

τον περασμένο μήνα, χρόνο	minulý měsíc, rok
τον επόμενο μήνα, χρόνο	příští měsíc, rok
τον ερχόμενο μήνα, χρόνο	" "
τον άλλο μήνα, χρόνο	" "
την περασμένη (ε)βδομάδα	minulý týden
την επόμενη (ε)βδομάδα	příští týden
την ερχόμενη (ε)βδομάδα	" "
την άλλη (ε)βδομάδα	" "

χθες, προχθές ήμουν	σήμερα είμαι	αύριο, μεθαύριο θα είμαι
вчера, předevčirem jsem byl	dnes jsem	zítra, pozítří budu
πέροι, πρόπεροι ήμουν	φέτος είμαι	του χρόνου θα είμαι
loni, předloni jsem byl	letos jsem	příští rok budu

Datum (ημερομηνία)

a) Určení aktuálního data

Πόσες του μηνός έχουμε σήμερα;

Kolikátého je dnes?

Τι ημερομηνία είναι σήμερα;

První den měsíce se udává řadovou číslovkou:

Είναι πρώτη Μαρτίου. Je 1. března.

Έχουμε πρώτη Απριλίου. Je 1. dubna.

Ostatní dny se udávají na rozdíl od češtiny základní číslovkou:

Είναι εικοσι Μαρτίου. Je 20. března.

Έχουμε πέντε Απριλίου. Je 5. dubna.

Είναι εικοσι μία Σεπτεμβρίου. Je 21. září.

b) Určení data jiného dne

Udávané-li dobu pomoci data, používáme předložkovou vazbu s předložkou se (spojenou s akuzativem plurálu ženského členu – στις) kromě 1. dne v měsíci, kdy se datum vyjadřuje 4. pádem ž.ř. řadové číslovky πρώτος.

στις τέσσερις Δεκεμβρίου 4. prosince

στις τρεις Οκτωβρίου 3. října

Πότε ήσασταν στην Αθήνα; Ήμουν στην Κόνη jste byl v Aténách? Byl jsem v Aténách 14. května.

Πότε αρχίζει ο χρόνος; Ο χρόνος αρχίζει την Κόνη začíná rok? Rok začíná prvního πρώτη Ιανουαρίου. ledna.

Rok se udává buď prostým akuzativem nebo předložkovou vazbou s předložkou se (tj. se členem – στα):

Ήταν στην Πράγα το χθες εννιακόσια ογδόντα πέντε. Ήταν στην Πράγα στα χθες εννιακόσια ογδόντα πέντε. Byl v Praze roku 1985.

Υέκ (ηλικία)

Υέκ udáváme genitivem plurálu:

Πόσοι(ν) χρονών είναι; Kolik je mu let?

Είναι εικοσι πέντε χρονών. Je mu dvacet pět let.

Είναι εικοσι τριών χρονών. Jsou mu dvacet tři roky. (Je mu třadvacet roků.)

Ασκήσεις

1. Να συμπληρώσετε την πρόταση με τις παρακάτω ημερομηνίες:
8. 3. 19....., 1. 5. 19....., 25. 12. 19....., 1. 1. 19....., 15. 1. 19....., 7. 9. 19....., 1. 7. 19....., 13. 2. 19....., 28. 10. 19....., 11. 6. 19....., 3. 8. 19....., 21. 4. 19.....
2. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις:
Τι καιρό κάνει το καιλόκαιρι στην Ελλάδα;
Πώς είναι ο καιρός το Δεκέμβριο στην Πράγα;
Ο Νοέμβριος είναι ανοιξιάτικος μήνας;
Τι ρούχα αγοράζουμε για το καιλόκαιρι και τι ρούχα για το χειμώνα;
Ποιος είναι ο πρώτος μήνας του χρόνου;
Ποιες είναι οι τέσσερις εποχές του χρόνου;
Ποιο μήνα έχουμε Χριστούγεννα;
Πόσες μέρες έχει η εβδομάδα, ο μήνας, ο χρόνος;
Τι καιρό έχουμε το Μάιο;
Πότε έχετε τα γενέθλιά σας;
Πόσων χρονών είναι ο πατέρας σου;
Τι ημερομηνία έχουμε σήμερα;
Σε ποια τάξη πηγαίνεις στο σχολείο;
Σε ποιο έτος είσαι στο Πανεπιστήμιο;
Τι ώρα παίρνετε το μεσημεριανό σας φαγητό;
Ποιες μέρες συνήθως αγοράζουμε τις κάτρες μας για το τραμ;
3. Να συμπληρώσετε τα κενά με τις κατάλληλες λέξεις:
..... ήμουν στο φίλο μου.
..... θα είμαι στο Πανεπιστήμιο.
..... είμαι στο σπίτι και διαβάζω.
..... ήμουν στην Ελλάδα για διακοπές.
..... ήμουν στη Θεσσαλονίκη στην εθνική γιορτή των Ελλήνων.
..... είναι η πρώτη μέρα του χρόνου;
Ο Φραγκίσκος είναι ο ..... μαθητής της τάξης.
Έχω τα γενέθλιά μου .....
Η φίλη μου γιορτάζει .....
Τα σχολεία αρχίζουν ..... και κλείνουν .....
..... κάνουμε εκδρομές ή πηγαίνουμε στο θέατρο και στον κινηματογράφο.
4. Να βάλετε τις παρακάτω λέξεις στη σωστή σειρά:
– μάθημα, θα, αύριο, τι, έχουμε
– το, πόσες, δεκατενθήμερο, μέρες, έχει

- απόγευμα, θα, περιπατο, φίλους, το, πάω, με, τους, μου
- εποχή, πολλή, ποια, κάνει, ξέστη;
- Κυριακή, θάλασσα, πηγαίνω, κάθε, μπάνιο, στη, για

5. Να βάλετε τα *ι, η, υ, οι, ει* στις κενές θέσεις:

Η θ...α μου ...ναι μ...ά κ...ρία τρ...άντρα τρ...ών χρόνων. Μέν... με το σ...ζυγό τ...ς, το γ...ο της, την κόρ... της και τους γον...ς της σε μ...ά πολ...κατ...κ...α πέντε ορόφων. Το διαμέρ...σμά της έχ...τέσσερ...ς χώρους. Η θ...α μου κάν...κιακά. Το πρω...ών...ζει στα μαγαζ...ά της γ...τονιάς και έρ...τα κάν...όλας τις δου...ές του σπιτ...ού. Η μόν... της διασκεδός... είναι ...βρόδ...ή τ...λεόραση.

6. Να μεταφράσετε από τα ελληνικά στα ταρχικά:

Είμαι υπάλληλος στην τράπεζα. Δουλεύω καθημερινά από το πρωί μέχρι το απόγευμα. Έπειτα είμαι ελεύθερος. Δύο φορές την εβδομάδα, κάθε Δευτέρα και Πέμπτη, μαθαίνω ταρχικά στη Σχολή ξένων γλωσσών. Την Τρίτη μένω στο σπίτι μου και γράφω γράμματα ή ακούω μουσική. Κάθε Τετάρτη βγαίνω με τους φίλους μου έξω. Το σαββατοκύριακο φεύγω από την πόλη και πηγαίνω στους γονείς μου που μένουν στα περίχωρα της Θεσσαλονίκης.

7. *Πηλοζιτε:*

28. Ίψια je státní svátek v Řecku i v České republice. Druhá světová válka byla od roku 1939 do roku 1945. První moderní olympijské hry byly roku 1896 v Aténách. Studuji řečtinu od roku 1999. Vyučování končí 22. prosince. 24. prosince slavíme vánoce, dětem dáváme mnoho hezkých dárků.

Co budete dělat 1. ledna?

Kolik let je tvé sestře?

Mé sestře je 19 let.

Bude v Praze 23. dubna.

8. *Čtěte a napište slovy:*

1. 3. 1925; 23. 4. 1992; 31. 12. 1995; 22. 11. 1931; 25. 2. 1911; 18. 5. 1882; 15. 5. 1820; 17. 6. 1920; 2. 7. 1894; 13. 8. 1984; 11. 11. 1955; 19. 10. 1920

9. *Πηλοζιτε:*

V pondělí ráno půjdu k lékaři.

Ve čtvrtek odpoledne jsem byl doma.

V neděli chodíme obyčejně do parku na procházku.

Μάς v sobotu hodně práce?

V pátek jsme byli v divadle. V úterý večer máme němčinu.

Ve středu v noci budu poslouchat hudbu z rádia.

První den v týdnu je neděle, pondělí je druhý den a čtvrtek je pátý den týdne.

V únoru a v březnu je u nás velmi chladno, sněží, jezdíme na hory.

V květnu je krásné počasí, je teplo, slunce svítí.

V červenci a v srpnu máme prázdniny, jezdíme k moři.

V září začíná vyučování, žáci se vracejí do školy.

V říjnu často prší, nehodím na procházku, čtu a studuji.

Máme čtyři roční doby: jaro, léto, podzim, zimu. Na jaře je pěkné počasí, v létě je horko, na podzim prší, v zimě sněží.

Kolikrát jezdíte v létě na výlet?

Kolikrát jezdíte v zimě na hory?

Kolikrát ročně jedete do ciziny?

Minulý rok jsem byl v Německu, příští rok pojedu do Anglie.

10. *Πηλοζιτε:*

Můj týden

V pondělí máme čtyři hodiny vyučování. Ráno jdu na univerzitu. Učíme se řeckou gramatiku, literaturu a konverzaci. V poledne jím v menze. Odpoledne jdu do univerzitní knihovny, kde studuji až do večera. V úterý mám volno. Dopoledne se učím, ale odpoledne jdu do kina nebo na procházku. Ve středu mám mnoho práce od rána do večera. Ve čtvrtek máme jen dvě hodiny vyučování – dějiny Řecka a starou řečtinu. O víkendu jezdím autobusem domů k rodičům. V sobotu pracuji trochu na naší zahrádě a v neděli jdu s přáteli. Na jaře a v létě chodíme na výlety, na podzim hrajeeme fotbal, v zimě chodíme do divadla nebo do kavárny.

11. *Rozhovor:*

A: Co děláš letos v létě? Kam pojedíš na prázdniny?

B: Ještě nevím. Loni jsem byl v Rakousku na horách. Tam je hodně sněhu, často sněží.

A: Pojedeš k moři?

B: Nebudu mít tolik peněz. Letadlo je drahé.

A: I u nás je v létě hezké počasí. Někdy ovšem prší.

B: Ano, a není tak horko.

A: Já pojedu letos v zimě na hory u nás, budu šetřit a příští rok pojedu do Řecka na ostrovy.

B: Dobře. I já budu šetřit a pojedeme spolu. Na ostrovech fouká větřík a není tak horko. Podnebí je tam příjemné. Tam v létě nikdy nepší.